

روزشمار جنگ

شنبه

۲۲ اردیبهشت ۱۳۶۳

۱۰ شعبان ۱۴۰۴

۱۲ مه ۱۹۸۴

۲۱۶

هم‌زمان با تسلیم شدن تعدادی از نظامیان عراقی در جبهه شمال غرب، فعالیت نیروهای ارتش عراق در منطقه هور که از یک هفته پیش شروع شده است با اجرای کمین در مسیر رزمندگان ایران تداوم یافت. ساعت ۶:۳۰ صبح، هنگامی که نیروهای خودی در هور با دو فروند بلم به سوی محل کمین روزانه خود در حرکت بودند، در یک کیلومتری مقر همیشگی خود به کمین نیروهای عراقی برخوردند. بر اثر اجرای آتش دشمن روی نیروهای خودی یک نفر شهید شد، ۲ نفر دیگر زخمی شدند و نفر چهارم به اسارت گرفته شد.

محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران، بعد از مطالعه گزارش رویدادهای هفته گذشته منطقه هور و مشاهده افزایش میزان تلفات نیروهای خودی، به رحیم صفوی مسئول واحد طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه، دستور داد تا موضوع را بررسی و برای مقابله با اقدامات دشمن تدبیری اتخاذ کند.^۱ سپاه پاسداران منطقه ۸ نیز در گزارشی از رویدادهای منطقه هور، ضمن تشریح اقدامات ایران و عراق در مورد دلیل اجرای عملیات خیبر در منطقه و افزایش تلاش‌های عراق آورده است: استقرار نیروهای خودی در منطقه هور به منظور تسلط بر تمامی منطقه و در دست گرفتن ابتکار عمل در جنگ بود که با این کار بزرگ‌ترین و مهم‌ترین جاده ارتباطی دشمن (بغداد به العماره و بصره) ناامن شده و نیروهای خودی بر بخشی از خاک عراق مسلط شدند. این تسلط با ایجاد پاسگاه‌های شناسایی بر روی آب‌های هور تثبیت شد. بعد از عملیات خیبر، فعالیت‌های ارتش عراق افزایش یافت. آنها با خرید تعداد زیادی قایق از ژاپن و انتقال آن از مسیر کویت به عراق، بر میزان فعالیت خود در منطقه افزودند. بالگردها و هواپیماهای عراق نیز ضمن آغاز شناسایی منطقه از فعالیت قایق‌ها پشتیبانی می‌کنند. همچنین ارتش عراق برای تکمیل شناسایی خود از منطقه، در مسیر نیروهای خودی کمین گذاشته و چند نفر از آنها را به اسارت گرفته است. عراق قصد دارد از محل استقرار پاسگاه‌ها، سیستم ارتباطی و هدایت و کنترل آنها؛ نوع قایق‌های مورد استفاده ایران؛ وضعیت تغذیه و بهداری

نیروها در پاسگاه‌ها؛ زمان سرکشی فرماندهان به پاسگاه‌ها و تعویض نیروها مطلع شود. در همین حال، رویدادهای هفته گذشته نشان می‌دهد که ارتش عراق به دنبال ناامن کردن منطقه و جلوگیری از استقرار کامل و تثبیت مواضع نیروهای ایرانی در هور و جزیره مجنون است. نیروهای عراقی از ۱۴ اردیبهشت، در این منطقه فعال شده‌اند و به نظر می‌رسد عملیات گشتی - رزمی دشمن با هدف ناامن کردن منطقه، به‌اسارت گرفتن تعداد بیشتری از نیروهای ایران، افزایش اطلاعات خود از منطقه و دور کردن نیروهای شناسایی ایران از جاده مهم بصره به بغداد ادامه خواهد داشت. سپاه پاسداران منطقه ۸ در پایان گزارش خود با بیان اینکه «تلاش دشمن برای این است که نیروهای ما را وادار نماید که کلیه پاسگاه‌های مستقر در هور را تخلیه نمایند تا به این وسیله جناح شمالی جزیره مجنون شمالی آسیب‌پذیر باشد»، تأکید کرده است: ما باید بر هوشیاری خود در منطقه بیفزاییم و با تقویت پاسگاه‌های مجابلات دوم ابتکار عمل را در دست داشته و اجازه ندهیم که نیروهای عراقی در موقعیت برتر قرار گیرند.^۲

هفته‌نامه /اکنون میست (چاپ لندن) نیز در گزارشی از جنگ ایران و عراق، با تشریح حملات عراق در خلیج فارس، اعلام کرد که عراق در انتظار حمله گسترده جدید ایران در منطقه هور است. به نظر می‌رسد ایرانیان تدارک این حمله را دیده‌اند و تصاویر ماهواره‌ای از تمرکز نیروهای ایرانی در این منطقه حکایت دارد. این بزرگ‌ترین تجمعی است که تاکنون در جنگ مشاهده شده است. /اکنون میست در ادامه گزارش خود در مورد اقدامات عراق نیز افزوده است: ارتش عراق دفاع خود را در منطقه تقویت کرده است. جدا از دو لشکر سوم و چهارم که از منطقه دفاع می‌کنند، یک لشکر جدید به نام سپاه شرق دجله تحت فرماندهی ژنرال هشام فخری که فرماندهی لشکر چهارم را نیز به عهده دارد، تشکیل شده است. دفاع عراق در مناطق باتلاقی در سطح دفاع از سایر مناطق جنوب است. از آغاز فصل بهار، رودخانه دجله پر آب شده و با طغیان آن، آب به باتلاق‌های جنوبی هم‌مرز ایران سرازیر شده است. این امر ممکن است به صورت یک مانع مهم از شکل‌گیری عملیات جدید ایران جلوگیری کند.^۳

از سوی دیگر در جبهه شمال غرب، ۸ نفر از نیروهای ارتش عراق از طریق مرز پیرانشهر و اشنویه وارد خاک ایران شده و ضمن معرفی خود تقاضای پناهندگی کردند. قرارگاه عملیاتی شمال غرب با بیان اسامی این افراد اعلام کرد که آنها برای تخلیه اطلاعاتی در اختیار لشکر ۶۴ ارومیه قرار گرفته‌اند.^۴

ارتش عراق شهر آبادان را با سلاح‌های سنگین و دوربرد خود هدف قرار داد. در گلوله‌باران این شهر ۱۱ خانه مسکونی و یک مغازه آسیب دید و یک فقره آتش‌سوزی رخ داد که به‌همت مأموران آتش‌نشانی مهار و خاموش شد.

در نوار مرزی آبادان نیز بر اثر حملات توپخانه‌ای عراق یک نفر به شهادت رسید و ۴ تن (۲ نظامی و ۲ غیرنظامی) مجروح شدند.^۵ از سوی دیگر ارتش عراق بار دیگر در اطلاعیه نظامی خود ضمن اشاره به تبادل آتش توپخانه در شارق بصره، مدعی شد که نیروهای ایرانی شهرهای بصره، مندلی، خانقین و سیدصادق و اطراف آنها را زیر آتش گرفته‌اند که در نتیجه آن به چند منزل مسکونی خسارت وارد آمده و ۲ تن از اهالی این شهرها زخمی شده‌اند.^۶

۲۱۸

امروز نیز اقدامات ایذایی عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین غرب و شمال غرب کشور ادامه داشت.

عناصر حزب دمکرات کردستان امروز ساعت ۲۰:۳۰ با کمین در جاده سلماس به ارومیه در گردنه قوشچی، به دو دستگاه خودرو که یکی از آنها شخصی و دیگری حامل یک مهندس و چند نفر از نیروهای اطلاعات منطقه ۱۱ سپاه بود، حمله کردند. نیروهای مستقر در منطقه بلافاصله به مقابله با مهاجمان پرداختند. در این درگیری، یک دستگاه وانت نیشان شخصی که در حال عبور از منطقه بود، واژگون و راننده آن کشته شد و یکی دیگر از سرنشینان این خودرو مجروح شد. این درگیری بعد از دو ساعت و نیم و با فرار عناصر مسلح حزب دمکرات پایان یافت.^۷ در نزدیکی روستای سنته در شارق سقز نیز عناصر ضدانقلاب به یک دستگاه تویوتای شرکت مخابرات حمله کرده و آن را به آتش کشیدند. نیروهای تأمین پایگاه بر روی مهاجمان که تعدادشان زیاد بود آتش گشوده و در ساعت ۱۶ با آنها درگیر شدند. در پی اعزام نیروی کمکی از هنگ سقز، عناصر مسلح غیرقانونی با استفاده از شیارهای زمین به سمت کوه‌های اطراف متواری گشتند و درگیری پس از سه ساعت پایان یافت. در این درگیری ماشین مخابرات کاملاً در آتش سوخت و عناصر ضدانقلاب ۲ سرنشین آن را به گروگان گرفتند.* علاوه بر این، ۲ نفر از نیروهای خودی که یکی از آنها راننده بود، به شهادت رسیدند.^۸

در حادثه دیگری، ۳۰ نفر از چته‌های حزب دمکرات ساعت ۹ شب وارد روستای قبعلوچه واقع در جنوب غربی سقز، شده و تا صبح در آنجا بودند. این افراد ساعت ۵ صبح با چند تن از نیروهای خودی درگیر شدند. در این درگیری ۲ نفر از افراد مسلح غیرقانونی زخمی شدند و یک نفر از آنها تسلیم شد. از اهالی روستا نیز ۶ نفر به‌طور سطحی زخمی شدند.^۹ در جاده نور در جنوب شرقی بانه، یک دستگاه خودروی جهاد سازندگی با مین کاشته شده به‌دست عناصر ضدانقلاب برخورد کرد. بر اثر انفجار مین، ماشین جهاد خسارت دید و یکی از سرنشینان آن شهید و دیگری مجروح شد.^{۱۰}

* این دو نفر بعداً آزاد شدند. [سند شماره ۳۴۴۰۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری سقز به استانداری

در منطقه ریگ‌آباد واقع در جنوب‌شرقی پیرانشهر نیز امشب میان نیروهای خودی با عناصر حزب دمکرات درگیری رخ داد که در جریان آن یک نفر از نیروهای خودی به نام ابراهیم خلیل عبادی از نیروهای بسیج دانش‌آموزی سپاه، شهید و یک نفر دیگر زخمی شد.^{۱۱} در همین حال، به دنبال افزایش تجمع عناصر کومله و دمکرات در نوار مرزی ایران و عراق،^{۱۲} در منطقه سردشت شایعه شده است که گروه‌های مسلح غیرقانونی می‌خواهند به سردشت حمله کنند.^{۱۳}

۲۱۹

امروز مردم سلیمانیه و برخی از شهرهای کردنشین دیگر عراق مثل قلعه‌دیزه در ادامه اعتراضات دانشجویان به خیابان‌ها آمده و در حمایت از آنها تظاهرات کردند که با واکنش تند رژیم صدام حسین مواجه شدند. نیروهای رژیم بعث با سلاح گرم به سوی مردم معترض سلیمانیه آتش گشوده و ده‌ها تن از مردم این شهر را به شهادت رسانده و معترضان را سرکوب کردند.^{۱۴}

مسعود بارزانی دبیرکل حزب دمکرات کردستان عراق، در نامه‌ای به شیخ عطار استاندار آذربایجان غربی با اشاره به ناآرامی‌های اخیر شهرهای کردنشین عراق آن را فرصتی برای شروع اعتراضات سراسری در این کشور عنوان و پیشنهاد کرد مجلس اعلائی انقلاب اسلامی عراق در اطلاعیه‌ای از مردم مرکز و جنوب عراق به‌ویژه دانشگاهیان بغداد و بصره بخواهد تا آنها نیز هم‌صدا با مردم کردستان عراق قیام کرده و اعتصابات و اعتراضات را به قیامی سراسری علیه رژیم صدام تبدیل کنند.

مسعود بارزانی
دبیرکل حزب دمکرات کردستان عراق

در بخشی از این نامه آمده است: «مدت ۴۵ روز است که در همه شهرهای کردستان عراق تظاهرات گسترده علیه رژیم عراق شروع شده است. قبلاً دانشجویان بودند که از داوطلبی شرکت در جنگ قادسیه شوم صدام سرپیچی کرده و بعداً منجر به اعلام پشتیبانی همه اقشار مردم از دانشجویان گردید.»^{۱۵}

۲۲۰

صدام حسین رئیس‌جمهور عراق، ضمن درخواست از ابرقدرت‌ها برای مداخله در جنگ خلیج فارس، برای نخستین بار به دریافت اطلاعات از آواکس‌های امریکایی مستقر در عربستان اعتراف کرد. روزنامه انگلیسی فایننشال تایمز در شماره امروز خود به نقل از صدام حسین نوشت: «ما در عراق از اطلاعات آواکس‌ها سود برده‌ایم.» این نشریه اضافه کرد: «این اولین اعتراف عراق به

دریافت کمک‌های مستقیم نظامی از آمریکا می‌باشد. آمریکا در ابتدای جنگ، ۴ هواپیمای حامل سیستم‌های کنترل و هشدار اولیه موسوم به آواکس را به عربستان سعودی فرستاد. این هواپیماها کلاً از سوی خدمه آمریکا هدایت و کنترل می‌شوند. «فایننشال تایمز این اعتراف صدام را تأییدی بر ادعای ایران مبنی بر مشارکت آمریکا در جنگ دانسته که به‌مرور با گسترش و بهبود روابط عراق و آمریکا افزایش یافته است.^{۱۶}

در همین حال، صدام حسین در مصاحبه با رسانه‌های آمریکایی خواستار مداخله ابرقدرت‌ها در جنگ ایران و عراق شد. واحد مرکزی خبر در گزارشی از این مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد: صدام در مصاحبه با مطبوعات آمریکا عاجزانه از هیئت حاکمه این کشور خواست تا به اوضاع عراق توجه بیشتری کنند. وی از روابط خوب بغداد و مسکو سخن گفت و به حامیان منطقه‌ای عراق توصیه کرد که به ابرقدرت‌ها نزدیک‌تر شوند و از قدرت‌های بزرگ نیز خواست که برای پایان‌دادن به جنگی که خود آغازگر آن بوده است، مداخله کنند. وی افزود: این جنگ زمانی پایان خواهد یافت که ابرقدرت‌ها بخواهند به مناقشه پایان دهند.

مصاحبه صدام حسین در مورد جنگ ایران و عراق، حمله به نفتکش‌ها و روابط دیپلماتیک عراق با آمریکا، واکنش و تحلیل رسانه‌های آمریکایی را در پی داشت. روزنامه واشنگتن پست در این باره نوشت: در چند ماه گذشته، تماس‌هایی بین بغداد و واشنگتن برقرار بود. دونالد رامسفلد نماینده ویژه آمریکا در غرب آسیا و ریچارد مورفی مدیرکل وزارت امور خارجه آمریکا از منطقه بازدید کردند. باین حال، رهبر عراق مدعی شده است که تمایلی به برقراری روابط دیپلماتیک دو کشور ندارد. سردی مجدد روابط عراق و آمریکا از سه ماه پیش آغاز شده است. رئیس‌جمهور رژیم عراق دلیل این سردی را به نفوذ و فشار عوامل صهیونیستی ارجاع داده و به چند مورد از سیاست‌های آمریکا که موجب نارضایتی عراق شده است، اشاره کرد که محکوم‌ساختن عراق به دلیل به‌کارگیری سلاح‌های شیمیایی علیه نیروهای ایرانی از جمله آنها است.

این روزنامه در پایان گزارش خود افزود: دولت ریگان با چند کشور حاشیه خلیج فارس تماس گرفت و به آنها توصیه کرد که پیوندهای دفاعی - امنیتی خود را با ایالات متحده آمریکا تحکیم کنند تا در صورت لزوم بتوانند به تهدیدهای ایران پاسخ دهند. صدام حسین این سیاست آمریکا را نیز منفی می‌داند و معتقد است آمریکا در دل کشورهای حوزه خلیج فارس تخم وحشت می‌کارد و با بزرگ جلوه‌دادن خطر گسترش جنگ ایران و عراق، تلاش می‌کند تا به تأسیسات نظامی در منطقه دست یابد.^{۱۷}

صبح امروز دفتر هواپیمایی عراق در نیکوزیا، پایتخت قبرس، هدف بمب‌گذاری قرار گرفت و منفجر شد. در این حادثه خسارات زیادی به این دفتر وارد آمد. سازمان عمل اسلامی با صدور اطلاعیه‌ای مسئولیت این اقدام را بر عهده گرفت و دولت‌های انگلیس، فرانسه و کشورهای منطقه‌ای

حامی عراق را تهدید کرد که در صورت ادامه حمایت‌هایشان از عراق، با اقدامات تلافی‌جویانه روبه‌رو خواهند شد. سخنگوی این سازمان در پاریس در تماس تلفنی با خبرگزاری فرانسه تأکید کرد مؤسسات فرانسوی، انگلیسی و همچنین مؤسسات کشورهای مرتجع عرب در معرض حملات سازمان عمل اسلامی قرار دارند. مسئولان این سازمان بر این باورند که کشورهای مذکور از صدام حسین حمایت می‌کنند و اگر به این سیاست ادامه دهند، با اقدامات نظامی بیشتری روبه‌رو خواهند شد. خبرگزاری فرانسه یادآور شد که سازمان عمل اسلامی قبلاً نیز مسئولیت عملیات انفجاری در سفارت عراق در رم و چندین انفجار در بغداد را به عهده گرفته بود.^{۱۸}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۲/۲۲

۱. سند شماره ۸۱۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعات عملیات قرارگاه نصرت، ۱۳۶۳/۲/۲۳، ص ۲؛ و - سند شماره ۱۴۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعات عملیات قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص)، ۱۳۶۳/۲/۲۳، ص ۲.
۲. سند شماره ۱۰۷۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد طرح و عملیات منطقه ۸ سپاه به فرماندهی منطقه ۸ سپاه پاسداران، ۱۳۶۳/۲/۳۱، صص ۵ - ۳.
۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۶۳/۲/۲۴، صص ۱۰ و ۱۱، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۲۳.
۴. سند شماره ۳۹۲۶۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲)، شماره ۲۷، ۱۳۶۳/۲/۲۴، ص ۳؛ و - سند شماره ۳۹۲۶۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲)، شماره ۲۹، ۱۳۶۳/۲/۲۸، ص ۳.
۵. سند شماره ۳۰۰۱۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به استانداری خوزستان، ۱۳۶۳/۲/۲۳؛ و - سند شماره ۲۹۹۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به اداره کل امور سیاسی و انتظامی، ۱۳۶۳/۲/۲۳.
۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۴، ۱۳۶۳/۲/۲۳، ص ۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۲۲.
۷. سند شماره ۹۵۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۳/۲/۲۴.
۸. سند شماره ۳۰۲۴۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۳) به استانداری کردستان،
۱. سند شماره ۳۴۴۰۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرمانداری سقز، ۱۳۶۳/۲/۲۶؛ و - سند شماره ۳۳۸۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۲/۲۹.
۹. سند شماره ۴۰۷۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری سقز به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۲/۲۴.
۱۰. سند شماره ۳۹۲۶۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی ناحیه سپاه (مرکز فرماندهی) به دفتر فرماندهی منطقه ۱۱ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۳/۲/۲۳.
۱۱. سند شماره ۹۵۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۳/۲/۲۵.
۱۲. سند شماره ۱۸۴۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۳۶۳/۲/۳۱.
۱۳. سند شماره ۳۸۱۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه سردشت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۳۶۳/۲/۲.
۱۴. سند شماره ۱۷۱۵۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه اطلاعاتی برون‌مرزی مستقر در سپاه سردشت به پایگاه اطلاعاتی برون‌مرزی مستقر در سپاه نقده، ۱۳۶۳/۲/۲۹.
۱۵. سند شماره ۱۸۰۶۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کمباجا به استانداری آذربایجان غربی، ۱۳۶۳/۲/۲۷، صص ۲ و ۳.
۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۲۳، ص ۳.
۱۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۶۳/۲/۲۴، صص ۲۶ - ۲۴، رادیو آمریکا، ۱۳۶۳/۲/۲۴.
۱۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۲۴، ص ۳.